

וולפגנג אמדאוס מוצרט

מוצרט היה גאון מוזיקלי, מגדולי המלחינים. כבר בהיותו בגיל רך, נודע ברחבי אירופה כילד פלא והמונים נהרו לראותו בהופעותיו ביבשת, מופיע על כלי נגינה שונים, ומלחין יש מאין יצירות קטנות ממוחו הפורה להנאת הקהל.

מוצרט נולד במשפחה מוזיקלית: אביו היה מוזיקאי ידוע, מנצח ותאורטיקן של מוזיקה. האב לימד את ילדיו נגינה וכך גם נתגלה כישרונו המוזיקלי יוצא הדופן של וולפגנג הצעיר. אביו, שעמד על היכולת הבלתי מצויה שהתגלתה בבנו בן הארבע, השקיע בו זמן ואנרגיה מיוחדים. מוצרט היה אולי המוכשר ביותר, אך גם שאר אחיו היו בעלי כישורים מוזיקאליים יוצאי דופן, ואביהם היה נחוש בדעתו להפיק מכך את כל האפשר.

בשנת 1762, כשמוצרט (וולפגנג) היה בן שש, לקח אביו את ילדי הפלא שלו וערך עמם מסע מוזיקלי. היעד היה חצרות האצילים, שהיו היחידים שיכלו להבטיח את עתידם הכלכלי של המוזיקאים. המשפחה המנגנת בילתה חודשים בדרכים, כשהיא מופיעה במרכזים עירוניים גדולים כמו מינכן, רומא, פריז ולונדון.

שנות השישים של המאה ה-18 היו מוצלחות מאוד עבור מוצרט: לפני גיל עשר כבר כתב סימפוניה (יצירה תזמורתית המורכבת, בדרך כלל, מארבעה פרקים בעלי מזג מוזיקלי שונה) ואופרה - "אפולו ויקינטוס". בהיותו בן שלוש עשרה הוא קיבל משרה אצל הארכיבישוף של זלצבורג, עיר הולדתו באוסטריה, וכעבור שנה נסע למילאנו, בהזמנת בית האופרה לה סקלה.

באחת מנסיעותיו הכיר את אלואיזה ובר והתאהב בה. אביו של מוצרט, שלא התלהב מהקשר ביניהם, שלח את מוצרט לפריז יחד עם אמו. השניים יצאו לפריז, אשר האירה לו פנים עשירים שנה קודם לכן, אך הפעם נחל מוצרט אכזבות ומכאובים. זמן מה לאחר שהגיעו לפריז נפטרה אמו של מוצרט וכמה חודשים אחר כך הוא שב לזלצבורג.

בזלצבורג התגורר מוצרט כשנתיים. האופרה שכתב באותן שנים - "איזומנאו מלך כרתים" - זכתה להצלחה גדולה, ובעקבותיה הזמין אותו הארכיבישוף של זלצבורג לחצרו הוינאית. ב-1781 הגיע לוינה, אך שוב נחל אכזבה מרה, כשלא מצא את מקומו בחצרו של הארכיבישוף. מוצרט בן העשרים וחמש החליט לא לשוב הפעם לזלצבורג, אלא להשאר בוינה ולמצוא לעצמו מקורות פרנסה שאינם תלויים בפטרונותם של אצילים ורבי כנסייה.

בשנת 1782, נראה שההצלחה לא הייתה רחוקה: בהזמנתו של מלך אוסטריה, יוזף השני, כתב מוצרט את האופרה המצליחה "החטיפה מן ההרמון". באותה שנה הוא נשא לאישה את קונסטנצה ובר, אחותה של אלואיזה ובר, אהבת הנכבת. הנישואין היו שלב נוסף בביסוס עצמאותו ובניתוקו משליטת אביו.

בכל פעם שנדמה היה שהקריירה של מוצרט עולה על מסלול של יציבות, חלה נסיגה. בשלוש השנים שלאחר "דון ג'ובני" (1767), מוצרט לא קיבל אף הזמנה חדשה לאופרה. הוא ניצל את ההפוגה לחיבור שלוש מהידועות בסימפוניות שלו - מספרי 39, 40 ו-41 (המכונה "יופיטר"). בשנת 1790, שוב כתב מוצרט אופרה - את "כך עושות כולן" - ובשנת 1791, הזמנה אצלו אופרה לכבוד הכתרת לאופולד השני לקיסר החדש. במקביל, מוצרט עבד על האופרה "חליל הקסם", אשר להבדיל מיצירותיו הקודמות, נועדה לבמה המסחרית.

מוצרט היה במשבר לפני מותו עקב בעיות בבית ה'מוצרט'ים, אך זה לא היה המשבר הראשון בחייו. אך כמה לילות לפני שיצא למסע קונצרטים, חלה ומת ומכך המיתוס שמוצרט מת עני וחסר מעש.

לאחר מותו, בשנת 1791, נקברה גופתו של מוצרט ללא מצבה. מוצרט הותיר אחריו מורשת מוזיקלית מגוונת ורחבת היקף: למעלה משש מאות יצירות מוזיקליות מסוגים שונים - מוזיקה קאמרית (מוזיקה כלית המיועדת להרכבים קטנים, של שניים עד עשרה נגנים), סימפונות ואופרות. החומר הרב אורגן במהלך המאה ה-19 על ידי לודוויג כחל, חוקר טבע ומוזיקולוג, אשר ערך רשימה קטלוגית של יצירות מוצרט ומאז יצירותיו מזוהות על פי מספריהן ברשימת כחל.

כישוריו המוזיקליים של מוצרט ממקמים אותו בשורה הראשונה של המלחינים בתרבות המערב. לא היה אחד כמונו מלפניו ואחריו. עד ממוצרט וממוצרט לא קם כמוצרט.